

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 7/3 2018 s. 1917-1930, TÜRKİYE

TÜRKÇE EĞİTİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN KONUŞMA BECERİSİ ÖZ YETERLİKLERİ

Mehtap ÖZDEN*

Geliş Tarihi: Temmuz, 2018

Kabul Tarihi: Eylül, 2018

Öz

Kişinin kendisini ifade etmek için gerek günlük hayatta gerekse meslek yaşantısında en çok başvurduğu dil becerisi konuşmadır. İletişim kurabilmenin ve iletişimin devam ettirilebilmesinin konuşma becerisindeki başarı ile ilgisi büyüktür. Mesleklerinin icrası sırasında konuşma becerisini en çok ve en etkili kullanmak zorunda olan meslek öğretmenlik mesleğidir. Türkçe öğretmenlerinin ise hem konuşma becerisini etkili bir şekilde kullanması hem de bu beceriyi öğrencilerine kazandırması beklenmektedir. Çalışmada Türkçe öğretmeni olmak amacıyla eğitim alan öğrencilerin konuşma becerisine yönelik öz yeterliklerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla betimsel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Veriler Katrancı ve Melanlıoğlu (2013) tarafından geliştirilen “Konuşma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği” aracılığıyla ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan 224 lisans öğrencisinden toplanmıştır. Verilerin incelenmesinde aritmetik ortalama ve standart sapma, bağımsız değişkenler için t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Lisans Öğrencileri, konuşma becerisi öz yeterlik alt boyutlarından en çok konuşma değerlendirme, en az topluluk önünde konuşma yeterliliklerine sahip olduklarını düşünmektedir. Cinsiyet ve sınıf değişkenlerinin konuşma becerisi öz yeterlik algısında belirleyici olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Konuşma, konuşma becerisi, öz yeterlik algısı, Türkçe eğitimi öğrencileri.

SPEECH SELF-SUFFICIENCY OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN TURKISH EDUCATION

Abstract

In order to express himself / herself, he speaks most of the language skills that he / she most frequently refers to in professional life in daily life. It is great to be able to communicate and to continue communication in relation to the success of speech. It is the occupation teaching profession that has to use the most and most effective way of speaking during the work. Turkish teachers are expected to use speech skill effectively and to gain these skills students. It was aimed to determine the self-efficacy of the students who took the training in order to teach Turkish in the study. For this purpose, relational scanning model is used from descriptive scanning models. The data were gathered from 224 undergraduate students studying in Turkish Education

* Dr. Öğr. Üyesi; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, mehtapgunes@comu.edu.tr.

Department through "Speaking Skill Self-Efficacy Scale" developed by Katrancı and Melanlıoğlu (2013). Arithmetic mean and standard deviation, independent t test and one way ANOVA were used in the analysis of data. Turkish Language Education Undergraduate Students think that speaking skills have the most ability to assess speech and at least have the ability to speak in front of the community from the self-efficacy sub-dimensions; gender and class variables were not determinative in the perception of self-efficacy.

Keywords: Speaking, speaking skill, self-efficacy perception, Turkish education students.

Giriş

“Konuşma genel olarak duygu ve düşüncelerin sözlü olarak aktarılmasına denilmektedir. İnsanların çevresiyle iletişim kurmasının en etkili yoludur. Bu yolla; görüş, düşünce, duygu ve sorunlar başkalarına aktararak paylaşılmaktadır. Bu süreçte dil, düşünce, duygu, ses, beyin ve konuşma organları yer almakta ve bir dizi karmaşık işlem yapılmaktadır. Bunlardan birinin eksikliği ya da yetersizliği çeşitli konuşma kusurlarına yol açmaktadır” (Güneş, 2013, s. 105-106). Yani konuşmanın gerçekleşebilmesi için belli bir sürece, bu süreçte dil, düşünce ve duygular arasında uyuma ve konuşma organlarında fiziki veya psikolojik olarak sorun olmamasına bağlıdır. Dile hâkimiyeti zayıf olan bir bireyin dil becerilerinde dolayısıyla bunlardan en çok kullanılanlardan biri olan konuşmada başarılı olması ve kendisini yeterli görmesi mümkün değildir. İkinci olarak düşünce unsuruna gelindiğinde dil ile düşünce arasındaki bağdan kısaca bahsetmek gerekir. İnsan, kelimeler ile düşünür ve sahip olduğu kelime sayısı kadar düşünce üretebilir. Bu sebeple düşüncelerin oluşması, onların değerlendirilip başkaları ile paylaşılabilmesi ki bu paylaşma işi konuşma veya yazma ile olmaktadır, insanın sahip olduğu kelime hazinesine bağlıdır. Üçüncü unsur duygu, duygular yaşanma yoğunluğuna göre kontrol altına alınabilir. Duyguları kontrol altına almak psikolojik bir durumdur, ancak duyguları konuşma ile ifade etmede süreç olması gerektiği şekilde işletilmezse insan zor durumlara düşebilir. Ses, sesin oluşabilmesi ve ulaşabilmesi için uygun ortamın olup olmaması, beynin görevlerini yerine getirecek gelişimi göstermiş olması ve diğer konuşma organlarının fiziksel olarak sağlıklı ve sağlam olması konuşmayı etkileyen unsurların diğerleridir. Bütün bu gerekli unsurlar bir araya geldiğinde insanın konuşma konusunda kendisini yeterli görmemesi için bir sebep kalmamaktadır. Konuşmada kişinin öz yeterlik algısına sahip olması da bu bahsedilen her bir unsura yeteri derecede sahip olması ile mümkün olacaktır.

“İnsan, sosyal ilişkilerini düzenlemek, toplumda iyi bir yer edinmek, kendisini çevresine kabul ettirmek ya da kimi zaman sadece kendisini daha iyi ifade edebilmek için konuşmak zorundadır” (Ceran, 2012, s. 340). Konuşma eylemi; insanın en temel ihtiyaçlarını, toplumda kabul edilen ve beğenilen bir birey olma isteğini gerçekleştirmesini ve daha birçok istek ve

ihtiyacını karşılamasını mümkün kılar. Bu sebeple konuşmak, insanın zorunlu ihtiyaçlarının başında gelmektedir. “Konuşma kaygısının giderilmesi için öncelikle yapılacak iş öğrencilerin ya da öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin artmasına neden olan korkularıyla ilgili farkındalık oluşturmaktır. Bu gerçekleştirilirse öğrenciler kaygı uyandıran bu olumsuz davranışlardan kaçmak yerine bunlarla başa çıkma yolunu seçeceklerdir” (İşcan ve Karagöz, 2016, s. 202). Konuşma kaygısı taşımayan öğretmenlerin öğrencilerine konuşma becerisini kazandırmaları bu konuda örnek olacakları için de kolaylaşacaktır.

“Öz-yeterlik bireyin, yaşamını etkileyen olaylar ve kendi yaptığı işler üzerindeki kontrolüne ilişkin inanış düzeyidir. Bir anlamda, bireyin yerine getirmesi gereken performans ile kendi kapasitesini karşılaştırıp duruma göre harekete geçmesidir. Bireyin karşılaşmış olduğu güçlüklerde nasıl başarılı olabileceğine ilişkin kendisi hakkındaki inancıdır” (Bayrakçı, 2007, s. 206). Bir konu hakkında başarının altında kişinin kendisine olan öz yeterlilik inancı yatmaktadır. Bandura (1997) tarafından bireyin kendi amaçlarını gerçekleştirmek için yapması gerekenleri planlama ve sürdürme becerisine olma inancı; bireyin kendisini o amacı gerçekleştirmek için yapılacak işi gerçekleştirme gücüne sahip ve yeterli olma şeklinde ifade edilmiştir. Becerilere sahip olmakla o becerileri ortaya koymak farklıdır. Becerilere sahip olmak bireyin bu becerileri kullanabileceğine dair inancı olmadığında önemli değildir. Görüldüğü gibi öz yeterlik kişinin sahip olduklarını başkalarına aktarması için olması gereken insanla ilgili başlıca durumdur. “Öz yeterlik üzerine yapılan araştırmalar, Amerika Birleşik Devletleri’nde 1970’li yılların sonlarında Albert Bandura’nın çeşitli fobilere sahip bireylerle yaptığı terapi çalışmalarıyla başlamıştır” (Sakız, 2013, s. 187). Dil becerileri arasında hemen hiç kimse dinleme, okuma ve yazma korkusu veya fobisi yaşamazken konuşma becerisine gelindiğinde bu korkuyu hatta fobiyi yaşayanların varlığı göze çarpmaktadır. “Öz yeterlik inancı, kişinin öğrenme etkinliklerine katılımını artırarak eğitim ortamındaki yeterliklerinin gelişmesini sağladığı için motivasyon ve başarı seviyesini de yükseltir” (Memduhoğlu ve Çelik, 2015, s. 22). Bu sebeple konuşma konusunda da bireylerin öz yeterlik algılarını artırmak önemlidir. Bu konuda öz yeterlik algısını artırmak sadece konuşma ile ilgili çalışmalara bağlı değildir. “Öz yeterlik, özellikle öğrencilerin akademik çaba ve performans düzeyleri üzerinde son derece etkili, dinamik bir yapı olması nedeniyle öğrenme ortamlarında bilhassa üzerinde durulması gereken bir faktördür. Yaşamlarının önemli bir bölümünü sınavlarla geçiren öğrencilerin öz yeterlik algılarının küçük yaşlardan itibaren kuvvetlendirilmesi son derece önemlidir. Küçük yaşlarda geliştirilmiş kuvvetli öz yeterlik algısı, ilerleyen yaşlarda yaşanabilecek başarısızlık durumlarında öğrencilerin çok daha sağlıklı ve istikrarlı başa çıkabilme becerileri sergilemelerini sağlamaktadır” (Sakız, 2013, s. 202). Kişinin bilgi beceri ve diğer donanımlarla

yetiştirilmesi konuşma konusunda ve diğer konulardaki öz yeterlik algısını artıracak hatta olması gereken seviyeye getirecektir.

Dili öğretenlerin bütün dil becerilerini geliştirmesi için öğrenciye rehber olması beklenen ve istenen bir durumdur. Dil becerilerine sahip olan bireyin sadece dil derslerinde değil diğer alanlarda da başarılı olması beklenmektedir. “Öz yeterlilik, motivasyonu etkiler. Sosyal bilişsel öğrenme kuramcıları öğrencilerin öz yeterlilik inancını, belirli akademik görevleri yerine getirme kapasitelerine ilişkin kendi yargılarını, akademik motivasyon, tercihler ve performansın temel belirleyicisi olarak öne sürmüşlerdir” (Sallabaş, 2013, s. 262). Anlama ve anlatma becerilerinde kendisini yeterli gören bireye başarıma isteği kendiliğinden gelecek ve sonuçta başarılı olacaktır. Bu sebeple dili öğretenlerin üzerine görevler düşmektedir. Dil becerilerini öğrencilerine kazandıracak öğretmenin de bu dil becerilerine sahip olması gerekmektedir. Öğrencisini dinlemeyen ve dolayısıyla onun ilgi, istek ve ihtiyaçlarını anlamayan, hem öğrencilerini hem çevreyi hem de dünyayı okumayan yani gözlemlemeyen, kendisini okuyarak geliştirmeyen, yazılı olarak kendisini ve bildiklerini ifade edemeyen ve en önemlisi de konuşma yeterliklerine sahip olmayan bir öğretmenden başarı beklemek mümkün değildir. “Öğrencilerle etkili iletişim kuran öğretmenlerin daha başarılı olduğu bilinen bir gerçektir. Bu noktada öğretmenlerin konuşmaya yönelik öz-yeterlikleri önem kazanmaktadır. Öz-yeterlik, bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize ederek başarılı bir biçimde yapma kapasitesine ilişkin kendine duyduğu inanç şeklinde tanımlanmaktadır” (Katrancı ve Melanlıoğlu, 2013, s. 653). Konuşma ve diğer dil becerilerini kazanan öğretmen yetiştirdiği öğrencilerine de bunları aktarabilir. İnsanın bilmediği, sahip olmadığı bir bilgiyi veya davranışı başkalarına aktarması söz konusu olamaz. “Çocukların doğru, güzel ve etkili konuşma becerisini elde etmelerine yardımcı olup rehberlik edecek yer ise şüphesiz okullardır ve daha çok ana dili öğretmenleridir” (Bulut, Açık ve Çiftçi, 2016, s. 136). Bu sebeple okullarda, öğretmenler tarafından öğrencilere konuşma konusunda örnek olunması ve böylece öğrencilerin özelde konuşma genelde ise diğer dil becerileri bağlamında kendilerini yeterli görmeleri ve yetiştirmeleri toplumla kendileri ile barışık bireyler yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır. Konuşma konusunda öz yeterliğe sahip olmak büyük bir hatip olmak olarak algılanmamalıdır. Konuşma konusunda öz yeterliğe sahip bireyler toplumla ve kendi iç dünyası ile uyumlu, mutlu insanlar ve mutlu bir toplum demektir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans öğrencilerinin konuşma becerileri öz yeterlik algılarını tespit etmek amaçlanmıştır ve bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik algıları ne düzeydedir?
2. Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik algıları sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik algıları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik algılarını cinsiyet ve sınıf değişkenine göre incelemek amacıyla yapılan çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Olayları olduğu gibi betimlemek amacıyla yapılan çalışmalarda kullanılan tarama modelinin seçilmesindeki sebep lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik algılarını olduğu gibi tanımlamak ve geniş bir katılımcı grubu ile çalışılacak olmasıdır.

Evren ve örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye’de eğitim-öğretim faaliyetlerine 1992 yılında başlayan, bünyesinde Eğitim Fakültesi bulunan ve Türkçe eğitimi programı yürüten üniversiteler oluşturmaktadır. Araştırma evrenini temsil edecek şekilde, uygun örneklem tekniği tercih edilerek Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneklem olarak belirlenmiştir. Buradan kümeleme örnekleme tekniği ile belirlenen Türkçe Eğitim Ana Bilim Dalında öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri örnekleme oluşturmaktadır. Çalışmaya 224 öğretmen adayı dahil olmuştur. 135 öğretmen adayı kadın, 89 öğretmen adayı erkektir. Birinci sınıfta öğrenim gören katılımcı sayısı 69, ikinci sınıfta öğrenim gören katılımcı sayısı 60, üçüncü sınıfta öğrenim gören katılımcı sayısı 65 ve dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcı sayısı 30’dur.

Veri toplama aracı

Çalışmada veriler Katrancı ve Melanlıoğlu (2013) tarafından geliştirilen “*Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği*” ile toplanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak, Katrancı ve Melanlıoğlu’nun çalışma sonuçları ile karşılaştırılmıştır. Geçerlik çalışması için uzman görüşüne başvurulmuş ve 1 Türkçe eğitimcisi ile 1 Eğitim bilimleri uzmanının görüşleri ile geçerlilik onayı alınmıştır. Güvenirlik için iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. Croanbach Alpha katsayısı .92 çıkmıştır. Orijinalinde .92 olan güvenilirlik sonucu dikkate alındığında, ölçme aracının bu çalışma kapsamında da güvenilir

olduğu anlaşılmaktadır. Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerilerine yönelik öz yeterlik algılarını belirlemek amacıyla kullanılan ölçekte beş faktör ve 25 madde vardır. Ölçekteki maddelerin hepsi olumludur. “Hiçbir zaman 1, Nadiren 2, Bazen 3, Genellikle 4, Her zaman 5” biçiminde düzenlenen ve puanlanan ölçek beşli likert tipindedir. Ölçekte maddelerin puan aralıkları “Hiçbir zaman 1.00 – 1.80, Nadiren 1.81 – 2.60, Bazen 2.61 – 3.40, Genellikle 3.41 – 4.20, Her zaman 4.21 – 5.00” şeklindedir. Ölçekte yer alan alt boyutlar; tutum, teknik, bilişsel ve sosyal olarak isimlendirilen dört faktördür.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek amacıyla verilere Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Skewness ve Kurtosis değerleri -1 ve +1 arasında bulunmuştur ve verilerin normal dağılım sergilediği anlaşılmıştır. Veriler hem alt boyutlarda hem de ölçek dağılımında normal dağılım gösterdiği için parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmış, sınıf değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) ile incelenmiştir. Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma öz yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ise için t-testi yapılmıştır.

Bulgular ve yorum

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen veriler, analiz edilip yorumlanmıştır.

Tablo1: Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterliklerine İlişkin İnceleme (Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma)

	Topluluk Önünde Konuşma	Etkili Konuşma	Konuşma Kuralları Uygulama	Konuşma İçeriği Düzenleme	Konuşma Değerlendirme	Toplam Puan
\bar{X}	3.52	4.08	4.07	3.87	4.13	3.90
S	0.77	0.55	0.59	0.67	0.62	0.56

Tablo 1’de görüldüğü üzere Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterliklerine ilişkin incelemede elde edilen veriler şu şekildedir. Alt boyutlardan topluluk önünde konuşma alt boyutunda genellikle ($\bar{X} = 3.52$), etkili konuşma alt boyutunda genellikle ($\bar{X} = 4.08$), konuşma kurallarını uygulama alt boyutunda genellikle ($\bar{X} = 4.07$), konuşma içeriğini düzenleme alt boyutunda genellikle ($\bar{X} = 3.87$), konuşmasını değerlendirme alt boyutunda genellikle ($\bar{X} = 4.13$) düzeyindedir. Konuşma becerisi öz yeterlik düzeyleri toplamda da genellikle ($\bar{X} = 3.90$) düzeyindedir. Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen nicel veriler en çok

konuşma değerlendirme, en az topluluk önünde konuşma yeterliliklerine sahip olduklarını düşündüklerini göstermektedir.

Topluluk önünde konuşma, hemen her insanın kaygı duyduğu bir eylemdir. “Genelde her öğretmenin, özelde Türkçe öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının konuşma kaygıları, konuşma performansının istenen şekilde gerçekleşmesi için düşük veya orta düzeyde olmalıdır” (Özdemir, 2017, s. 363). Kaygıdan korkuya kadar genişleyen bir şekilde topluluk önünde konuşma ile ilgili sorun yaşanmasının birçok sebebi olabilir. Bunlar beğenilmemekten alay edilmeye varan çekincelerin sonucudur. Eksik bilgi ve dolayısıyla bu eksik bilginin dinleyenler tarafından fark edilmesi topluluk önünde konuşmada yaşanan sıkıntıların başlıca sebebidir. Sebepler çoğalabilir; ancak yapılması gereken Türkçe eğitimi lisans öğrencilerine bu konuda kendilerini daha yeterli hissetmeleri için topluluk önünde konuşma etkinlikleri yaptırmak ve bu konuda kendilerini geliştirmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin kendilerini değerlendirme boyutunda yüksek puan almaları ise konuşma ve konuşma ile ilgili unsurlara hâkim olduklarını, yapılması ve yapılmaması gerekenleri bildiklerini göstermektedir. Aynı ölçekte yapılan çalışmada Katrancı (2014) öğretmen adaylarının genel konuşma öz yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Konuşma becerisi ile ilgili tutumlarının araştırıldığı Karahan Ürün (2015) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin konuşmaya yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2: Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması (IndependentSample t Test)

Konu	Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	t	p	η ²
Topluluk Önünde Konuşma	Kadın	135	3.5122	.73559	222	-.182	.856
	Erkek	89	3.5313	.81895			
Etkili Konuşma	Kadın	135	4.0951	.51089	222	.370	.711
	Erkek	89	4.0674	.59709			
Konuşma Kuralları Uygulama	Kadın	135	4.0578	.56720	222	-.230	.819
	Erkek	89	4.0764	.63282			
Konuşma İçeriği Düzenleme	Kadın	135	3.8778	.65140	222	.138	.890
	Erkek	89	3.8652	.69603			
Konuşma Değerlendirme	Kadın	135	4.1531	.58273	222	.654	.514
	Erkek	89	4.0974	.68202			
Toplam Puan	Kadın	135	3.9031	.51361	222	.091	.927
	Erkek	89	3.8962	.61664			

Tablo 2’de Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerileri öz yeterliklerine ilişkin olarak yapılan inceleme görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin konuşma becerilerine ilişkin öz yeterlik düzeylerinde alt boyutlarda topluluk önünde konuşma ($t_{(-.182)}=.944$; $p>.05$), etkili konuşma ($t_{(.370)}=.711$; $p>.05$), konuşma kurallarını uygulama ($t_{(-.230)}=.819$; $p>.05$), konuşma içeriğini düzenleme ($t_{(.138)}=.890$; $p>.05$), konuşmasını değerlendirme ($t_{(.654)}=.514$; $p>.05$) ve toplam puanda ($t_{(.091)}=.927$; $p>.05$) istatistikî açıdan

anamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterliklerinde cinsiyet değişkeni önemli bir belirleyici değildir. Kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin arasında farklılık olmaması devam edilen lisans programının konuşma becerisine yönelik de eğitim vermesinden ve mezun olunduktan sonra sahip olunacak meslekte bu becerinin aktif olarak kullanılacak ve öğretileceğinin öğrencilerin bilgisi dâhilinde olmasına bağlanabilir. Konuşma öz yeterlik algısı ile ilgili yapılan benzer çalışmalarda cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalar olduğu gibi anlamlı farklılık bulunana çalışmalara da alan yazında rastlanmaktadır. Özkan ve Kınay (2015) tarafından yapılan öğretmen adaylarının konuşma kaygıları ile ilgili çalışmada öğretmen adaylarının konuşma kaygılarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmada kullanılan ölçek kullanılarak Akın (2016) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Deniz ve Turhan Tuna (2016) tarafından yapılan etkili ve güzel konuşma dersi veren öğretim elemanlarının öğrencilerin etkili konuşma yeterliklerini değerlendirme verilerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Sevim (2012) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği” ile Harmandar Demirel vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının konuşma kaygısında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Cinsiyet değişkeninin anlamlı farklılık yarattığı tespit edilen çalışmalara da rastlanılmaktadır. Katrancı (2014) öğretmen adaylarının genel konuşma öz yeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Bozpolat (2017) cinsiyet değişkeninin öğrencilerin topluluk önünde konuşma ve konuşma kurallarını uygulama alt boyutlarında istatistikî açıdan farklılık yarattığını tespit etmiştir. Cinsiyet değişkeninin kimi çalışmalarda farklılık yaratırken aynı ölçme aracının kullanıldığı çalışmalar da bile farklı sonuçlara ulaşılması bu konuda farklı çevrelerin de sonucu etkilediğini düşündürmektedir. Karahan Ürün (2015) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre konuşma becerisi ile ilgili tutumda farklılık olduğu ve bu farkın kız öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterlik Algılarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşması (Varyans Analizi)

	Okutulan Sınıf	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Topluluk Önünde Konuşma	1.sınıf	69	3.3540	.78690	Gruplar arası	3.485	3	1.162	1.996	.116
	2.sınıf	60	3.5262	.89562						
	3.sınıf	65	3.5978	.64676	Gruplar içi	128.060	220	.582		
	4.sınıf	30	3.7190	.63941						
	Toplam	224	3.5198	.76804	Genel	131.545	223			
Etkili Konuşma	1.sınıf	69	4.0459	.54073	Gruplar arası	1.018	3	.339	1.142	.333
	2.sınıf	60	4.0361	.65390						

	3.sınıf	65	4.0949	.49736	Gruplar	65.371	220	.297		
	4.sınıf	30	4.2444	.39083	içi					
	Toplam	224	4.0841	.54563	Genel	66.389	223			
Konuşma Kuralları Uygulama	1.sınıf	69	3.9797	.57716	Gruplar	.931	3	.310		
	2.sınıf	60	4.0667	.65734	arası					
	3.sınıf	65	4.1077	.55236	Gruplar	77.438	220	.352	.881	.452
	4.sınıf	30	4.1667	.58033	içi					
	Toplam	224	4.0652	.59281	Genel	78.368	223			
Konuşma İçeriği Düzenleme	1.sınıf	69	3.7681	.70752	Gruplar	2.835	3	.945		
	2.sınıf	60	3.7875	.79966	arası					
	3.sınıf	65	3.9885	.54204	Gruplar	96.663	220	.439	2.151	.095
	4.sınıf	30	4.0333	.45832	içi					
	Toplam	224	3.8728	.66797	Genel	99.499	223			
Konuşma Değerlendirme	1.sınıf	69	4.0628	.66243	Gruplar	2.524	3	.841		
	2.sınıf	60	4.0389	.69459	arası					
	3.sınıf	65	4.2923	.48055	Gruplar	84.080	220	.382	2.201	.089
	4.sınıf	30	4.1222	.61578	içi					
	Toplam	224	4.1310	.62318	Genel	86.603	223			
Toplam Puan	1.sınıf	69	3.7983	.55817	Gruplar	1.702	3	.567		
	2.sınıf	60	3.8700	.66980	arası					
	3.sınıf	65	3.9717	.46259	Gruplar	67.111	220	.305	1.859	.137
	4.sınıf	30	4.0413	.44573	içi					
	Toplam	224	3.9004	.55550	Genel	68.813	223			

Tablo 3'te görüldüğü üzere Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterliklerinde sınıf düzeylerine göre farklılaşma yoktur. Farklılıklar toplamda ($F= 1.859$; $p>.05$), topluluk önünde konuşma alt boyutunda ($F= 1.996$; $p<.05$), etkili konuşma alt boyutunda ($F=1.142$; $p>.05$), konuşma kurallarını uygulama alt boyutunda ($F=.881$; $p>.05$), konuşma içeriğini düzenleme alt boyutunda ($F=2.151$; $p>.05$), konuşmasını değerlendirme alt boyutunda ($F=.1496$; $p>.05$) düzeyindedir. Elde edilen veriler Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerilerine yönelik öz yeterlik algılarında sınıf değişkeninin belirleyici olmadığını göstermektedir.

Sınıf değişkeninin öğrencilerin konuşma becerisi öz yeterlik algılarında değişikliğe sebep olması beklenirdi. Çünkü öğrenciler her yeni sınıf seviyesinde bilgi ve tecrübe konusunda daha fazla deneyime sahip olmaktadır. Farklılık olmaması öğrencilerin ilk sınıflarda bu konuda daha az bilinçli olmasına ilerleyen sınıflarda ise konuşma becerisi ile ilgili olarak bilgi ve tecrübe kazanmaları sebebiyle kendilerini yeterli hissetmeleri ile açıklanabilir. Aynı ölçek kullanılarak Katrancı (2014) tarafından yapılan çalışmada da konuşma öz yeterlik algısında öğrenim görülen sınıf düzeyinin anlamlı farklılığa neden olmadığı belirlenmiştir.

Alan yazın tarandığında sınıf değişkeni ile ilgili olarak anlamlı farklılık bulunan çalışmalar da vardır. Özkan ve Kınay (2015) tarafından yapılan öğretmen adaylarının konuşma kaygıları ile ilgili çalışmada resmî bir törende konuşma yapanların daha az kaygı taşıdıkları, sınıf seviyesinin de kaygı puanlarında anlamlı farklılığa sebep olduğu görülmüştür. Çalışmada

kullanılan ölçek kullanılarak Akın (2016) tarafından yapılan çalışmada sınıf değişkenine göre konuşma kurallarını uygulama değişkeni dışındaki değişkenlerde anlamlı farklılık bulunmuştur. Harmandar Demirel *vd.* (2017) tarafından yapılan çalışmada yaşa göre öğretmen adaylarının “Çevre odaklı kaygı” alt boyutunda anlamlı farklılık vardır. Karahan Ürün (2015) tarafından yapılan çalışmada ise üst sınıflardaki öğrencilerin alt sınıflardaki öğrencilere oranla daha yüksek konuşma tutumuna sahip oldukları tespit edilmiştir.

Sonuçlar

1. Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik algıları genellikle $\bar{X} = 3.90$ düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin tutumları ile ilgili elde edilen bu sonuçlar da Türkçe eğitimi alanında eğitim gören öğrencilerin mesleklerini icraları sırasında oldukça yoğun bir şekilde kullanacakları konuşma becerisi ile ilgili hem olumlu tutuma hem de öz yeterliğe sahip olduklarını düşünmektedirler. Bir işi başarmakta kişinin kendisine olan güveni ve o işe karşı takındığı tavır önemlidir. Öğrencilerden elde edilen veriler Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma becerisi ile ilgili olumlu tavır takındıklarını ve kendilerine güvendiklerini göstermektedir.

2. Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterliklerinde cinsiyet değişkeninin belirleyici olmadığı görülmüştür. Cinsiyet faktörü konuşma becerisi öz yeterlik algısında farklılık yaratmalı mıdır? Cinsiyetin sadece konuşma becerisi öz yeterlik algısında değil, diğer yeterlik alanlarında da farklılık yaratmaması istenilen ve arzu edilen bir durumdur. Çünkü cinsiyet faktörünün farklılık yarattığı her alanda her iki cinsiyete mensup bireyler açısından bir ötekileştirme durumu söz konusu olmaktadır. Eğitimin amacı insanları topluma uyumlu bireyler hâline getirmektir. Cinsiyet faktörünün farklılık yarattığı her beceri veya her durum toplumda uyumsuzluğun veya ötekileştirmenin varlığını gösterecektir. Türkçe eğitimi lisans öğrencileri gelecekte öğrencilerine dil becerilerini kazandırmak amacıyla yetiştirilmektedir. Araştırmada elde edilen cinsiyet değişkeninin konuşma becerisi öz yeterlik algısında fark yaratmaması sonucu her iki cinsiyete sahip öğretmen adaylarının aynı yeterlikte olduklarını düşündüklerini göstermekte, bu durum da gelecek nesilleri yetiştirilmesinde olumlu bir durumu ortaya koymaktadır.

3. Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin konuşma becerilerine yönelik öz yeterlik algılarında sınıf değişkeninin farklılık yaratmadığı görülmüştür. Birey, ister formal eğitim almaya devam etsin ister etmesin zaman içerisinde bilgi ve beceri bakımından değişmekte ve bu değişim genellikle gelişme şeklinde olmaktadır. Araştırmada Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar olan süreçte konuşma becerileri öz yeterlik

algularında değişme olmaması beklenmeyen bir durumdur. Bu durumun ortaya çıkmasında çeşitli sebepler olabilir. Öncelikle üniversite sınavı gibi zor bir engeli aşıp gelen öğrencilerin birinci bu başarının verdiği güvenle kendilerini yeterli gördükleri düşünülebilir. Ayrıca eğitim almaya başladıkları bölümün konuşma becerisini gerektiren bir bölüm olması da araştırmada kendilerini bu konuda yeterli gördüklerini ifade etmelerine sebep olmuş olabilir. İlerleyen sınıflarda kendilerini yeterli görmeleri zaten istenen ve beklenen bir durumdur. Süreç içerisinde kazandıkları deneyim ve bilgiler bu becerilerini geliştirmelerini kendilerini yeterli görmelerini sağlamış olabilir.

Sonuç olarak Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin konuşma becerisi öz yeterlik algıları genellikle düzeyindedir. Cinsiyet ve sınıf seviyesine göre de bu algıda herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu durum, öğrencilerin lisans eğitimine başlarken ve eğitimleri devam ederken konuşma becerisi öz yeterliklerini yeterli bulduklarını göstermektedir

Öneriler

Türkçe eğitimi lisans öğrencilerine lisans eğitimleri sırasında bu yeterliklerini daha da artıracak etkinlikler yaptırılabilir.

Türkçe eğitimi alanında eğitim alan öğrencilerle yapılan bu çalışmada kullanılan ölçekle veya başka ölçme araçları ile farklı demografik özellikler değişken olarak alınıp yeni araştırmalar yapılabilir.

Öğrencilerin konuşma becerisi öz yeterlik algılarının genellikle düzeyinde olması bu konuda yapılması gerekenlerin az olduğu anlamına gelmez. Öğrencilerin kendilerini konuşma becerisinde daha yetkin ve yeterli görmeleri için akademik çalışmalar yapılmalı ve bu çalışmalarda elde edilecek sonuçlarla eğitim ve öğretim faaliyetleri düzenlenmelidir.

Türkçe eğitimi lisans öğrencileri kendilerini konuşma becerisi öz yeterliğe sahip bulmuştur. Ancak toplumu oluşturan bireylerin birçoğunun hâlâ kendisini doğru olarak ifade edemediğini düşünmesi ve bu konuda yakınması; topluluk karşısında konuşurken en eğitimli bireyden en az eğitimli bireye varan geniş bir yelpazede insanların kendilerini yetersiz bulması, sıkıntı, endişe ve hatta korku duyması elde edilen sonuç ile uyuşmamaktadır. Bu sebeple örgün ve yaygın eğitim kurumlarınca konuşma becerisi öz yeterlik algısını geliştirecek çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Akın, E. (2016). Türkçe öğretmen adaylarının konuşma öz yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Siirt üniversitesi örneği). *Route Educational and Social Science Journal*, 3(1), s. 75-90.
- Baki, Y. ve Kahveci, G. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının etkili konuşma becerileri üzerindeki etkisi: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Turkish Studies*, 12(4), p. 47-70 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11373>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman ve Company.
- Bayrakçı, (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14, s. 198-210.
- Bozpolat, E. (2017). An investigation of the variables predicting faculty of education students' speaking anxiety through ordinal logistic regression analysis. *Journal of Education and Learning*, 6(1), s. 27-40.
- Bulut, K. Açık, F. ve Çiftçi, Ö. (2016). Mikro öğretim tekniğinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma becerilerine etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 134-150.
- Ceran, D. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), p. 337-358.
- Deniz, S. ve Turhan Tuna, S. (2016). Türkçe ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin Türkçeyi etkili kullanma yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), s. 636-644.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Harmandar Demirel, D, Serdar, E, Uludere, E ve Karakaş, Z. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50). s. 510-516.
- İşcan, A. ve Karagöz, B. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Gaziosmanpaşa üniversitesi örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 193-206.
- Karahan Ürün, B. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının konuşma eğitimine yönelik tutumları (Kars ili örneği). *Kafkas Üniversitesi, e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 38-45.
- Katranç, M. (2014). Öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 174-195. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/buefad/issue/3815/51223>
- Melanlıoğlu, D. ve Katranç, M. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma öz yeterlik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), p. 651-665, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1407>
- Memduhoğlu, H. B. ve Çelik, Ş. N. (2015). İngilizce öğretmen adayı olan ve İngilizce öğretmeni olmayı planlayan üniversitesi öğrencilerinin İngilizce öz-yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 17-32.DOI: 10.17679/iuefd.16286266
- Özdemir, S. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygısını gidermede hazırlıklı konuşmaların rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 361-374.

- Özkan, E. ve Kınay, İ. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (ziya gökalp eğitim fakültesi örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(3), s. 1290-1301.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 185-209. <http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>
- Sallabaş, E. (2013). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için konuşma öz yeterlik ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, s. 261-270.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği, *Turkish Studies*, 7(2), 927-937.

Exented Abstract

Introduction

In order to express himself, the spoken person speaks most of the language skills that he or she refers to in professional life also in daily life. The ability to communicate and maintain communication interest to the success of speech importantly. It is expected that Turkish teachers will be able to use both their speaking skills effectively and to gain these skills to their students. In order to speech to be realized, it depends on a certain process, in this process, between language, thoughts and emotions, sleeping and physical or psychological problems in speech organs. A person with poor language dominance is not able to see himself adequately because he is successful in talking in an individual's language skills and therefore one of the most used of them. Secondly, when it comes to the element of thought, it is necessary to talk briefly about the connection between language and thought. Man thinks with words and can produce as he has the number of words. For this reason, the formation of ideas, their evaluation and sharing with others can be done by speaking or writing, which depends on the vocabulary of the person. The third element can be controlled according to the intensity of emotion. Controlling emotions is a psychological condition, but it can put people into difficult situations if they are not operated in such a way that emotions need to be expressed without speaking. The fact that voice can be formed and is suitable for reaching, showing the development that will fulfill the tasks of the brain, and other speech organs being physically healthy and sound are the factors that affect speech. It is expected that the person with language skills will be successful not only in language courses but also in other fields. The teacher who will acquire the language skills into his students must also have these language skills. Teachers who have won speech and other language skills can also transfer them to their students. Having self-sufficiency in speech should not be perceived as being a great orator. Individuals with self-sufficiency in conversation are happy people and a happy society that is in harmony with society and with their inner world.

Purpose

The aim of the study was to determine the speaking skills self-efficacy perceptions of the undergraduate students of Turkish Language and Social Sciences Education Department Turkish Language Education Department and for this purpose answering the following questions:

1. Turkish and Social Sciences Education Department Turkish Language Education What is the level of self-efficacy perception skills of undergraduate students?
2. Turkish and Social Sciences Education Department Turkish Language Education Does the speech skills of undergraduate students differ according to their level of self-efficacy perceptions?
3. Turkish and Social Sciences Education Department Turkish Language Education Does the perceived self-efficacy perceptions of undergraduate students differ according to gender?

Method

Turkish and Social Sciences Education Department Turkish Language Education Scouting model was used in order to analyze the self-efficacy perceptions of the undergraduate students according to gender and class variable. The reason for choosing the screening model used in studies to depict events as though they were events is that license students should be able to identify themselves as if they are speaking skills of self-efficacy and work with a wide range of participants.

The "Self-Proficiency Scale for Teacher Candidates" was developed by Katrancı and Melanlıoğlu (2013). The validity and reliability of your scale was studied and compared with the results of the work of Katrancı and Melanlıoğlu. Expert opinion was consulted for the validity study and creditableness was obtained with the opinions of 1 Turkish Educator and 1 Educational Scientist. The internal consistency coefficient is checked for reliability. The Cronbach Alpha coefficient was .92. Considering the reliability result of .92 which was originally found, it is understood that the measuring instrument is also reliable in this study.

Finding

In this part of the study, the data obtained without research were analyzed and interpreted. The data obtained by examining the self-efficacy of speaking skills of undergraduate students of Turkish education is as follows. Generally speaking, the sub-dimensions in the sub-dimension are generally in the sub-dimension of speaking, generally speaking, in the sub-dimension of speaking, generally speaking, in the sub-dimension of speaking. Speaking skills self-efficacy levels are also generally at the level. Although there is no significant difference in the speaking skill self-efficacy sub-dimensions of Turkish education undergraduate students, quantitative data shows that they think they have the most speech evaluation, at least they have the competence to speak in front of the community.

According to the gender variable related to the self-efficacy of speaking skills of the students of Turkish education, the results are as follows. There are no significant differences in self-efficacy levels of students regarding their speaking skills in the sub-dimensions in terms of public speaking, effective speaking, application of speaking rules, speaking content editing, speaking evaluation and total pound statistical significance.

There is no differentiation in speaking skills of Turkish language teachers according to their level of self-efficacy. The obtained data show that the class variable is not determinant in the self-efficacy perceptions of Turkish language education students' speech skills. It was expected that the class variable would lead to a change in students' speaking skills self-efficacy perceptions.

Conclusions and Suggestions

It has been determined that the students with Turkish education have a level of speech self-efficacy perceptions. The data obtained from the students show that the Turkish teacher candidates have a positive attitude towards speaking skills and they are confident to them.

The gender variable in Turkish self-efficacy of speaking teachers of Turkish teachers was not determinant. In each area where the gender factor makes a difference, there is an alternative case for the individuals of both sexes.

It has been seen that the class variable does not make any difference in the self-efficacy perceptions of Turkish teachers' speech skills. Whether or not the individual continues to receive formal education is changing over time in terms of knowledge and skill, and this change is usually in the form of development.